

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД
“ЧЕРВОНЕНСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ”

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
в.о.директора
ДПТНЗ «Червоненське ВПУ»
_____Тетяна САЛАБАЙ

ПОЛОЖЕННЯ
про самостійну роботу

Схвалено рішенням
педагогічної ради
протокол №
від «__»__2023р.

1. Загальні положення

1.1. Самостійна робота студентів регламентується Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року №161.

1.2. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни.

1.3. Самостійна робота студента (СРС) - це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи. СРС є важливою складовою навчального процесу, що впливає на глибину та стійкість набутих знань і умінь, які допомагають творчо застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

1.4. Мета самостійної роботи студентів:

- ✂ розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- ✂ формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- ✂ здобуття студентом глибокої системи знань як ознаки міцності знань;
- ✂ вільне орієнтування в неосяжному потоці наукової, технічної, економічної і політичної інформації.

1.5. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений її навчальною програмою для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

1.6. Завдання самостійної роботи студентів:

- ✂ навчити студентів самостійно працювати над літературою;
- ✂ творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати;
- ✂ прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

2. Організація самостійної роботи студентів

2.1. Зміст самостійної роботи студентів із конкретної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни та робочою навчальною програмою вивчення дисципліни.

2.2. На самостійну роботу можуть виноситись:

- ✂ частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- ✂ окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

2.3. Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

- ✂ основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та
- ✂ методичні посібники);
- ✂ додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- ✂ методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи студентами).

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

2.4. При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

3. Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної роботи студентів

3.1. При самостійному опрацюванні навчального матеріалу велике значення для студента має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:

- ✎ навчальну програму з навчальної дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;
- ✎ конспект лекцій, опорний конспект;
- ✎ основні поради студентам щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі) з вимогами щодо оцінки знань з даної дисципліни;
- ✎ методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи напрацювання практичних навичок;
- ✎ перелік тем курсових робіт (проектів);
- ✎ перелік питань , що виносяться на семінарські заняття;
- ✎ підбірка контрольних завдань , запитань, тестів для самоперевірки;
- ✎ перелік літератури;
- ✎ робочий зошит (звіт) з виконання самостійної роботи.

3.2. Вимоги щодо складання методичних рекомендацій.

З метою допомоги студентам в оволодінні знаннями самостійно над конкретною темою навчальної дисципліни викладачу рекомендується підготувати методичні рекомендації, основними складовими яких можуть бути:

- ✎ тема;
- ✎ план;
- ✎ література;
- ✎ перелік знань і вмінь, набутих студентами після опрацювання теми;
- ✎ конкретні завдання студенту з кожного винесеного питання з методичними порадами щодо їх виконання;
- ✎ перелік контрольних питань для самоперевірки.

Рекомендуємо викладачам складати робочі зошити (звіти) для самостійної роботи студентів-у вигляді тезисних викладок, графічних зображень, таблиць систематизованого матеріалу з переліком вхідних даних , одержаних під час вивчення інших навчальних дисциплін, або попередніх тем з даної дисципліни, перелік завдань з даної теми.

4. Форми самостійної роботи студентів

4.1. Самостійна робота над навчальною дисципліною (курсом) для студентів може включати різні форми, які визначаються робочою навчальною програмою, в залежності від мети , завдань та змісту навчального курсу і, зокрема:

- ✎ опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- ✎ вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- ✎ переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- ✎ підготовка до семінарських, практичних (лабораторних) занять;
- ✎ підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

✂ вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру;

✂ написання рефератів, повідомлень;

✂ творчі завдання (доповіді, проекти, огляди, презентації);

✂ виконання курсових робіт (проектів);

✂ написання дипломної роботи;

✂ підготовка письмових відповідей на проблемні питання;

✂ виготовлення наочності;

✂ виконання індивідуальних завдань.

4.2. Викладач не обмежується у виборі інших форм самостійної роботи за умови відповідності змісту завдання робочій навчальній програмі дисципліни.

4.3. Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності в студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

4.4. Самостійні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів, анатомічних малюнків в альбомах тощо. Кращі роботи як зразки залишаються в кабінетах (лабораторіях), експонуються на виставці студентських робіт тощо.

4.5. Індивідуальні завдання є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

4.6. До індивідуальних завдань відноситься: написання рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів з публікацій по тих чи інших проблемах, власних досліджень до олімпіад, конференцій тощо.

Складовою індивідуальних завдань є підготовка курсових і дипломних робіт, яка здійснюється відповідно до робочого навчального плану та існуючих вимог щодо їх змісту. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

4.7. Можливі форми практичної реалізації СРС, а також форми контролю та звітності за неї представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Види та форми самостійної роботи студентів	Форми контролю та звітності
I. Підготовка до поточних аудиторних занять	
1.1. Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій тощо	1.1. Активна участь в різних видах аудиторних занять
1.2. Виконання домашніх завдань	1.2. Перевірка правильності виконання завдань
1.3. Підготовка до семінарських (практичних, лабораторних) занять	1.3. Активна участь в семінарських (практичних, лабораторних) заняттях
1.4. Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	1.4. Написання контрольної роботи тощо
II. Пошуково-аналітична робота	

2.1. Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу	2.1. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять або ІКР
2.2. Написання реферату (есе) за заданою проблематикою	2.2. Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час аудиторних занять або ІКР
2.3. Аналіз конкретної виробничої ситуації та підготовка аналітичної записки (Case study)	2.3. Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР
2.4. Практикум з навчальної дисципліни використання програмного забезпечення	2.4. Розгляд підготовлених матеріалів, участь у діловій грі
2.5. Написання курсової роботи	2.5. Перевірка правильності виконання завдань
2.6. Написання дипломної роботи	2.6. Захист курсової роботи
	2.7. Захист дипломної роботи
III. Наукова робота	
3.1. Участь в наукових студентських конференціях і семінарах	3.1. Доповіді на наукових студентських конференціях і семінарах
3.2. Підготовка наукових публікацій	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подача в друк
	3.3. Використання матеріалів в звітні з НДР

4.8. При визначенні обсягу завдань для самостійної роботи студентам викладач не повинен виходити за обсяг годин, який передбачено навчальною програмою дисципліни, та враховувати, що за 1 годину самостійної роботи студент у змозі опрацювати в середньому 5-6 сторінок навчальної літератури з технічних дисциплін; 10-12 сторінок з гуманітарних; 1 сторінку навчального тексту можуть перевести на іноземну мову за одну годину.

4.9. З урахуванням викладеного, приблизний розподіл годин на виконання розділів самостійної роботи студентом наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Орієнтовні витрати часу на виконання окремих видів самостійної роботи студентів

№	Вид самостійної роботи студентів	Витрати часу на виконання
1	2	3
1.	Підготовка до лабораторних та практичних занять, семінарів тощо	1 год. на 2 год. навчальних занять
2.	Підготовка до захисту лабораторних робіт, виконання контрольних-модульних робіт, складання заліків та іспитів	До 3 год. на кожен вид.
3.	Поглиблена переробка інформації, отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях, у тому числі опрацювання матеріалу, який викладено на лекціях за рахунок роботи з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій	1 год. на 2 год. лекційних занять
4.	Окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача	До 2 год./ роб.

5.	Самостійне вивчення окремих тем або питань із складанням конспекту	1 година на: - 6 стор. Тексту для технічних наук;
6.	Реферати (есе)	2 години на: - 6 стор. тексту для технічних наук;
7.	Розрахункові роботи (завдання) (у тому числі на ЕОМ)	(5-10)год./роботу
8.	Графічні роботи	(2-5) год./ роботу
9.	Курсові роботи	(15-40) год./ роботу
10.	Курсові проекти	(25-60) год./ роботу
11.	Дипломні проекти або роботи	Згідно до навчального плану
12.	Розв'язування задач	(0,5 - 1,0) год./задачу
13.	Творчі завдання	2 години на: - 1 стор.тексту для технічних наук; - 2 стор.тексту для гуманітарних наук
14.	Підготовка письмових відповідей на проблемні питання	2 години на: - 1 стор. тексту для технічних наук; - 2 стор. тексту для гуманітарних наук

5. Організація контрольних заходів

5.1. Систематичний контроль і оцінка результатів значно підвищують ефективність виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи в професійному становленні майбутніх спеціалістів.

5.2. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

5.3. Форми поточного контролю:

✎ усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5... 10хв.);

✎ письмове загальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5-10 хв.). Відповіді перевіряються викладачем у позааудиторний час. (Бажано , щоб контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді);

✎ перевірка умінь і навичок на практичних, лабораторних заняттях;

✎ тестова перевірка знань студентів;

✎ індивідуальна бесіда;

✎ інші форми.

5.4. Виконання індивідуальних завдань та деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватись під час проведення лабораторних і практичних занять , семінарів (деякі запитання семінару можуть стосуватися тем, які частково або повністю опрацьовуються самостійно), викладач може передбачати проведення семінару повністю за темами самостійної роботи. На початку практичного або лабораторного заняття викладач перевіряє рівень підготовки до них студентів — теоретичні знання, що забезпечують виконання завдань на заняттях.

5.5. При модульній системі навчання теми індивідуальних завдань та самостійної роботи входять у змістовний модуль. Контролюються вони після закінчення логічно завершеного модуля, їх результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

5.6. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений навчальною програмою для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовується на заняттях.

5.7. Результати поточного контролю з самостійної роботи студентів фіксуються в журналі обліку навчальних занять груп.

6. Методика керівництва самостійною роботою

6.1. Ефективність виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи визначається рівнем педагогічного керівництва. При здійсненні цього виду навчальної діяльності необхідно мати на увазі:

- всі форми і методи керівництва і контролю повинні бути направлені на набуття і навичок самоосвіти, творчий пошук вирішення поставлених задач у ході виконання самостійних завдань;

- керівництво виконанням індивідуальних завдань та самостійною роботою студентів ефективне за умови здійснення систематичного зворотного зв'язку, який повинен проявлятися у процесі лабораторних, практичних і семінарських занять, консультацій при індивідуальних бесідах викладача із студентами тощо;

- форми і методи керівництва і контролю, які використані, є ефективними лише за умови чіткого планування викладачем самостійної роботи студентів і інформування про цей план на вступному занятті.

7. Умови підвищення ефективності виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи студентів

Виконання індивідуальних завдань та самостійна робота повинні здійснюватися систематично. Основними факторами, що стимулюють систематичне виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи, є :

- реалізація викладачами, які ведуть лекційний курс, лабораторні, семінарські і практичні заняття, чіткої установки на систематичність і послідовність у роботі, на здійснення зв'язку самостійних робіт із навчальними заняттями;

- розробка системи фронтальних завдань у поєднанні з індивідуальними завданнями для самостійної роботи, поєднання різноманітних завдань (обов'язкові завдання, направлені на осмислення, засвоєння необхідного обсягу знань, завдання на формування практичних умінь і навичок;

- завдання з метою поглиблення, розширення знань і вироблення умінь і навичок самостійної роботи; роботи навчально-дослідницького характеру, мета яких - розширення знань з конкретної теми і формування вмінь і навичок проведення пошуково-дослідницької діяльності);

- проведення консультацій , які є частиною навчального процесу, протягом усього навчального семестру;

- проведення консультацій, які мають на меті розвиток пізнавальних інтересів студентів, здійснення керівництва їх пізнавальною цільністю, контролю самостійної роботи;

- впровадження в систему організації навчального процесу контрольних робіт, які є формою керівництва самостійною роботою;

- здійснення всіма викладачами єдиних вимог до самостійної роботи і єдиних критеріїв оцінки її результатів;

- урахування індивідуальних здібностей студентів, їх можливостей і схильностей при організації самостійної роботи;

- відповідність обсягу самостійної роботи реальному бюджету часу студентів.